

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ЧНУ імені Петра Могили

Л.П. КЛИМЕНКО

Л.П. Клименко 2021 р.

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для вступу на 3 курс навчання
для здобуття ступеня бакалавра
зі спеціальності
«032 Історія та археологія»

Миколаїв - 2021

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма розроблена для вступних фахових випробувань на навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти на спеціальність 032 «Історія та археологія».

Майбутній фахівець повинен мати систему знань щодо засад дисципліни «Історія України» з урахуванням історичного досвіду і сучасних реалій вітчизняної науки, засвоєння закономірностей історичного розвитку; формування знань основних дат, подій та історичних особистостей; вихованню громадянської свідомості, гідності, честі в гармонійному поєднанні національних і загальнолюдських цінностей, утвердженню ідеалів гуманізму, демократії, добра і справедливості.

Мета фахового випробування полягає у перевірці наявних знань і навичок, отриманих вступниками в процесі навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Головні завдання фахового вступного випробування полягають у тому, щоб:

1. Перевірити відповідність знань і умінь абітурієнтів програмовим вимогам.

2. Оцінити ступінь підготовленості абітурієнтів до вступу і подальшого навчання у вищому навчальному закладі.

Вступник повинен знати:

- основні політичні, соціально-економічні, культурні події;
- зміст, учасників і наслідки історичних подій;
- факти біографії і діяльності історичних осіб, структур та організацій;
- зміст історичних джерел, документів, творів, пам'яток культури;
- зміст історичних понять і термінів.

Вступник повинен вміти:

- визначати хронологічні межі соціально-економічних та політичних подій, їх зміст та послідовність;
- визначати передумови, причини, наслідки та особливості історичних подій, явищ і процесів;
- встановлювати причино-наслідкові зв'язки подій і явищ;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися й відбуваються в житті людства;
- порівнювати різноманітні події і процеси в історії України та у всесвітній історії;
- визначати й аналізувати періоди прогресу, застою і регресу в політиці та економіці;
- застосовувати набуті знання в аналізі подій сьогодення;
- розкривати роль особистості в історії;
- коментувати різні погляди на історичні події, факти, персоналії;
- аргументовано відстоювати власну думку й позицію щодо історичних подій, фактів, персоналії;
- інтегрувати явища національної культури в контексті європейської та світової культури.

Фахове вступне випробування включає такі модулі дисциплін:

1. Модуль 1 «Основні проблеми історії України давнього часу».
2. Модуль 2 «Княжа доба в історії України».
3. Модуль 3 «Велике князівство Литовське, Руське і Жемантійське».
4. Модуль 4 «Українські землі в складі Речі Посполитої. Початки формування козацтва».
5. Модуль 5 «Українські землі у першій половині XVII ст. Національна революція XVII ст.».
6. Модуль 6 «Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.».
7. Модуль 7 «Україна в складі імперій».
8. Модуль 8 «Українська національно-демократична революція (1917-1921 рр.)».
9. Модуль 9 «Україна в 1920-30-ті рр.».
10. Модуль 10 «Україна в роки Великої Вітчизняної війни».
11. Модуль 11 «Українська РСР в другій половині 40-х – першій половині 80-х рр. XX ст.».
12. Модуль 12 «Українська незалежна держава».

Модулі характеризують загальнотеоретичні знання зі спеціальності 032 «Історія та археологія», а також дозволяють оцінити практичні знання та вміння молодших спеціалістів, що вступають на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності 032 «Історія та археологія» на 2 курс навчання.

I. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. Модуль 1 «Основні проблеми історії України давнього часу»

Тема 1. Поява людини та первісних форм співжиття на території України.

Тема 2. Епоха міді-бронзи. Трипільська культура.

Тема 3. Скіфо-сарматський світ.

Тема 4. Античні держави Північного Причорномор'я.

Тема 5. Праслов'яни і слов'яни.

Питання для підготовки з модулю 1

1. Давньокам'яна доба. Поява людини сучасного типу на території України.
2. Середньокам'яна доба.
3. Доба неоліту.
4. Енеоліт. Трипільська культура та її значення.
5. Бронзовий вік.
6. Кіммерійці, скіфи, сармати.
7. Грецька колонізація Північного Причорномор'я.
8. Етногенез слов'ян.
9. Венеди, анти, склавини.
10. Гетика та держава гунів.

1.2. Модуль 2 «Княжа доба в історії України»

Тема 1. Східнослов'янські об'єднання племен на території України. Версії походження праукраїнської давньоруської держави.

Тема 2. Перші київські князі.

Тема 3. Розквіт Київської Русі за Володимира Великого, Ярослава Мудрого та їх наступників.

Тема 4. Україна в період політичної роздробленості Київської Русі.

Тема 5. Боротьба Русі проти монголо-татарської навали.

Тема 6. Галицько-Волинська держава.

Тема 7. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.

Питання для підготовки з модулю 2

1. Версії походження Давньоруської держави. Київське князівство Аскольда. Інші осередки державності на Русі.
2. Народження Давньоруської держави. Олег. Ігор.
3. Перші спроби регламентації данини і адміністративно-судової системи. Ольга.
4. Воєнна активність Русі в 60-х – на початку 70-х рр. X ст. Святослав.

5. Розбудова держави за Володимира Святославича. Релігійні та військові реформи. Прийняття Християнства на Русі.
6. Завершення формування держави за Ярослава Мудрого. Боротьба з кочовими племенами (печеніги, половці).
7. Доба феодальної роздробленості. Відновлення централізованої монархії Володимиром Мономахом.
8. Україна під монголо-татарським ігом. Золота Орда.
9. Галицько-Волинське князівство.
10. Культура Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

1.3. Модуль 3 «Велике князівство Литовське, Руське і Жемантійське»

Тема 1. Політичне розмежування земель Південно-Західної Русі наприкінці XIII – XIV ст.

Тема 2. Політичний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.).

Тема 3. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Великого князівства Литовського (друга половина XIV – перша половина XVI ст.).

Питання для підготовки з модулю 3

1. Політичне розмежування українських земель після падіння Південно-Західного центру (Галицько-волинського). «Збирання руських земель» в єдину державу.
2. Утворення Великого князівства Литовського, Руського та Жемантійського (ВКЛ).
3. Державний устрій Великого князівства Литовського, Руського і Жемантійського.
4. Унія Великого князівства Литовського з Польщею (1385 р.).
5. Політика централізації Вітовта та процес ліквідації удільних князівств у ВКЛ.
6. Зовнішня політика ВКЛ у другій половині XIV-XV ст. Відносини з Московською Руссю, татарами, розгром хрестоносців під Грюнвальдом.
7. Державні реформи у 20-60-х рр. XVI ст. і перетворення ВКЛ у шляхетську республіку. Статути Великого князівства Литовського 1529, 1566 рр.
8. Соціальна структура українського суспільства XIV – першої половини XVI ст.: соціальна еліта (князі, пани, бояри-шляхта, зем'яни, духовенство), групи селянства, міщани.
9. Перехід до панщинно-фільваркового господарства. «Волочна поміра» та початок обмеження селянських переходів.
10. Становище міст. Магдебурзьке право.

1.4. Модуль 4 «Українські землі в складі Речі Посполитої. Початки формування козацтва»

Тема 1. Люблінська унія і утворення Речі Посполитої.

Тема 2. Соціально-економічний розвиток та політичне становище українських земель у другій половині XVI ст.

Тема 3. Суспільно-політичне та церковне життя в Україні у другій половині XVI ст. Берестейська церковна унія.

Тема 4. Виникнення козацтва і оформлення як стану (друга половина XV – перша половина XVI ст.).

Тема 5. Культура українського народу під іноземним гнітом.

Питання для підготовки з модулю 4

1. Люблінська унія і утворення Речі Посполитої. Політичні та соціальні наслідки інкорпорації українських земель Польщею.
2. Політико-адміністративний статус українських земель у складі Речі Посполитої другої половини XVI ст.
3. Церковне життя в українських землях XV – середини XVI ст.
4. Суспільно-політичний рух в Україні у 70-80-х рр. XVI ст. Виникнення братств.
5. Берестейська церковна унія та політичні наслідки для українських земель.
6. Історичні передумови виникнення козацтва та джерела його формування.
7. Перші козацькі гетьмани та кошові отамани.
8. Військова організація козацтва та стан розвитку господарства.
9. Заснування Запорозької Січі.
10. Культура українського народу у XV – XVI ст.

1.5. Модуль 5 «Українські землі у першій половині XVII ст. Національна революція XVII ст.»

Тема 1. Концептуальні проблеми історії України XVII – XVIII ст.

Тема 2. Українська Національна революція XVII ст.

Тема 3. Політичне становище України у 60-80-ті рр. XVII ст. Руїна.

Питання для підготовки з модулю 5

1. Українське козацтво у класово-становій системі Речі Посполитої кінця XVI – 30-х рр. XVII ст. Козацькі повстання кінця XVI ст. Селянсько-козацькі повстання 20-40-х рр. XVII ст.
2. Причини, характер і рушійні сили революції 1648-1676 рр. Богдан Хмельницький.
3. Військові дії у 1648-1653 рр.

4. Ліквідація польського режиму і становлення національної держави. Характеристика козацької держави.
5. Переяславська рада та її рішення. Березневі статті 1654 р.
6. Продовження війни з Польщею у 1655-1657 рр. Дипломатія Б. Хмельницького.
7. Загострення соціально-політичної боротьби в Гетьманщині після смерті Б.Хмельницького. Гетьманство І. Виговського та переддень Руїни.
8. Розпад Гетьманщини на два гетьманата (1663 р.) та початок громадянської війни-Руїни.
9. Україна в політичних планах Росії, Польщі, Туреччини, Швеції. Андрусівське перемир'я 1667 р. та Вічний мир з Польшею 1686 р.
10. Боротьба українського народу за політичну єдність і національну державність. Гетьманство П. Дорошенка (1665-1676 рр.).

1.6. Модуль 6 «Українські землі наприкінці XVII – XVIII ст.»

Тема 1. Українська держава за гетьманування Івана Мазепи.

Тема 2. Україна після Полтавської битви. Боротьба козацької старшини за відновлення державних прав України.

Тема 3. Соціально-економічний і політичний розвиток Лівобережної і Правобережної України, Слобожанщини у XVIII ст. Ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі.

Тема 4. Національно-визвольний рух і антикріпосницька боротьба в Україні у XVIII ст.

Тема 5. Приєднання до Росії Північного Причорномор'я та Криму. Соціально-економічний розвиток Півдня України наприкінці XVIII ст.

Питання для підготовки з модулю 6

1. Коломацькі статті 1687 р. Внутрішня та зовнішня політика І. Мазепи.
2. Полтавська битва та її наслідки для України.
3. Гетьман І. Скоропадський і його діяльність. «Решетилівські статті».
4. П. Орлик – гетьман в еміграції. «Пакти і Конституції законів і вольностей Війська Запорозького».
5. Павло Полуботок і його політика по відновленню чинності «Березневих Статей» 1654 р.
6. Спроби захистити автономний статус Гетьманщини за правління Данила Апостола (1727-1734 рр.).
7. Гетьман К. Розумовський та його реформи (1750-1764 рр.).
8. Ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі.
9. Україна у російсько-турецьких війнах XVIII ст.
10. Приєднання до Росії Північного Причорномор'я та Криму.

1.7. Модуль 7 «Україна у складі імперій»

Тема 1. Українські землі у складі Російської імперії (XVIII – початок XX ст.).

Тема 2. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (XVIII – початок XX ст.).

Тема 3. Україна в роки революції 1905-1907 рр.

Тема 4. Україна напередодні та в роки Першої світової війни.

Питання для підготовки з модулю 7

1. Гайдамацький рух. Опришківство. Коліївщина.
2. Поділи Речі Посполитої. Входження Правобережної України до складу Російської імперії.
3. Вітчизняна війна 1812 р. і участь в ній українського народу.
4. Декабристський рух в Україні.
5. Виникнення і діяльність Кирило-Мефодіївського товариства.
6. Участь українців у Кримській війні. Оборона Севастополя.
7. Криза кріпосницької системи. Здійснення реформ 60-70-х рр. XIX ст. в Україні.
8. Революційний рух в Україні 1905-1907 рр. Причини поразки та історичне значення революції.
9. Столипінська аграрна реформа в Україні.
10. Українські землі в роки Першої світової війни.

1.8. Модуль 8 «Українська національно-демократична революція (1917-1921 рр.)»

Тема 1. Центральна Рада. Початок державного відродження України.

Тема 2. Берестейській мир та його наслідки для України.

Тема 3. Українська Держава П. Скоропадського.

Тема 4. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях. ЗУНР.

Тема 5. Відродження УНР. Доба Директорії.

Питання для підготовки з модулю 8

1. Лютнева 1917 р. буржуазно-демократична революція. Падіння самодержавства.
2. Соціально-економічна та державотворча діяльність Центральної Ради. М. Грушевський. Універсали Центральної Ради.
3. П. Скоропадський – останній гетьман України. Внутрішня, зовнішня та національно-культурна політика гетьманату.
4. Встановлення влади Директорії. Внутрішня і зовнішня політика.

5. Наступ радянських військ в Україну. Внутрішня політика РНК УСРР та її наслідки.
6. Боротьба українського народу проти денікінської навали. Утвердження радянської влади в Україні.
7. Селянсько-повстанський рух в Україні. Баштанська і Висунська республіки.
8. Розпад Австро-Угорської імперії та проголошення ЗУНР.
9. Українсько-польська війна. Створення УГА.
10. Проголошення акту злуки УНР і ЗУНР. Історичне значення цієї події.

1.9. Модуль 9 «Україна в 1920-30-ті рр.»

Тема 1. Утворення СРСР. Вхід до його складу УСРР.

Тема 2. УСРР в умовах нової економічної політики. Індустріалізація.

Тема 3. Національна політика в УСРР в 1920-х рр. Українізація.

Тема 4. Насильницька колективізація сільського господарства та її наслідки. Голодомори 1921-1923 і 1932-1933 рр.

Тема 5. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні (кінець 1920-х – 1930-ті рр.).

Тема 6. Західна Україна між двома війнами (1921-1939 рр.).

Питання для підготовки з модулю 9

1. Міжнародне і внутрішнє становище УСРР на початку 1920-х рр. Вхід до складу Радянського Союзу.
2. Запровадження НЕПу та відродження народного господарства.
3. Політика «коренізації» та «українізації». Національні меншини в УСРР в 1920-30-х рр.
4. Передумови і суть сталінського «стрибка» в індустріалізацію.
5. Колективізація в Україні. Сталінська політика «розкуркулювання» селянства. Голодомор 1932-1933 рр.
6. Політичний режим сталінщини в Україні. Репресії.
7. Західноукраїнські землі у складі Польщі, Румунії і Чехословаччини.
8. Створення і діяльність ОУН в довоєнний період.
9. Карпатська Україна 1938-1939 рр. Августин Волошин.
10. «Радянізація» західноукраїнських земель та її наслідки.

1.10. Модуль 10 «Україна в роки Великої Вітчизняної війни»

Тема 1. Трагічний початок Великої Вітчизняної війни. Бойові дії на території України в 1941-1942 рр.

Тема 2. Німецько-фашистський окупаційний режим в Україні.

Тема 3. Народна боротьба на окупованій території.

Тема 4. Звільнення українських земель від німецько-румунських окупантів у 1943-1944 рр.

Питання для підготовки з модулю 10

1. Плани третього рейху щодо України.
2. Бойові дії влітку і восени 1941 р. Оборона Києва, Одеси, Севастополя.
3. Хід збройної боротьби навесні і влітку 1942 р.
4. Розчленування України. Фашистський окупаційний апарат.
5. Рух Опору в 1942-1944 рр. в Україні.
6. Діяльність ОУН-УПА на західних землях.
7. Битва за Лівобережну Україну та Донбас у 1943 р.
8. Форсування Дніпра. Визволення Києва.
9. Визволення Правобережної України в 1944 р.
10. Внесок українського народу в розгром фашистської Німеччини.

1.11. Модуль 11 «Українська РСР в другій половині 40-х – першій половині 80-х рр. XX ст.»

Тема 1. УРСР у повоєнні роки. Відбудова народного господарства.

Тема 2. Суспільно-політичний рух в Україні у повоєнні роки.

Тема 3. Спроба здійснення нової політики УРСР в умовах хрущовської «відлиги» (кінець 1950-х – середина 1960-х рр.).

Тема 4. Наростання кризових явищ в соціально-економічному, політичному і культурному житті УРСР (друга половина 1960-х – початок 1980-х рр.).

Тема 5. Україна у перебудовний період.

Питання для підготовки з модулю 11

1. Наслідки війни. Відбудова народного господарства (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.). Голод 1946-1947 рр.
2. Розв'язання проблеми територіальних кордонів між УРСР і ПНР.
3. Гоніння на діячів науки і творчої інтелігенції (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
4. Труднощі в суспільно-політичному житті західних областей. Дії збройних формувань ОУН-УПА (кінець 1940-х – початок 1950-х рр.).
5. Перші кроки дестанілізації суспільного життя. XX з'їзд КПРС та його рішення.
6. Реформування промисловості і сільського господарства (друга половина 1950-х – початок 1960-х рр.).
7. Партійно-політичний тиск на політичне і духовне життя. Дисидентський рух в Україні.
8. Наростання кризових явищ в розвитку економіки республіки.

9. Недооцінка назрілих соціальних проблем. Деформації суспільно-політичного життя УРСР.
10. Перебудова в Україні: необхідність, етапи, здійснення (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.).

1.12. Модуль 12 «Українська незалежна держава»

Тема 1. Україна на шляху до свободи і незалежності. Проголошення Української незалежної держави.

Тема 2. Україна на етапі розбудови незалежної держави. Л. Кравчук.

Тема 3. Міжнародна діяльність України в сучасну добу.

Тема 4. Проблеми соціально-економічного і політичного розвитку та шляхи їх подолання.

Тема 5. Україна на початку третього тисячоліття: перспективи розвитку.

Питання для підготовки з модулю 12

1. Розпад СРСР. Проголошення незалежності України. Утворення СНД.
2. Становлення політичної системи в сучасній Україні.
3. Проблеми соціально-економічного розвитку в Україні (1990-ті рр.).
4. Пріоритетні напрямки діяльності України на міжнародній арені. Україна і проблеми ядерного роззброєння.
5. Взаємини України з країнами СНД.
6. Прийняття Конституції України.
7. Україна на зламі тисячоліть. Л. Кучма.
8. «Помаранчева революція». В. Ющенко.
9. Президент В. Янукович.
10. «Революція гідності». Війна на Сході України.
11. Особливості президенства П. Порошенка та В. Зеленського.

II. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Екзаменаційне завдання містить 30 тестових питань, що охоплюють всі теми, наведені в тематичному змісті даної програми. Кожне тестове питання оцінюється у 4 бали, поріг склав/не склав становить 5 тестових питань. Таким чином, правильна відповідь на 30 тестових питань оцінюється у 200 балів:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
0	0	0	0	100	104	108	112	116	120
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
124	128	132	136	140	144	148	152	156	160
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
164	168	172	176	180	184	188	192	196	200

III. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Бойко О. Д.* Історія України: Навч. посіб. / О. Д. Бойко. – К.: Академвидав, 2005. – 688 с.
2. *Борисенко В. Й.* Курс української історії: З найдавніших часів до ХХ ст.: Навч. посібник для студ. вузів / В. Й. Борисенко. – К.: Либідь, 1998. – 615 с.
3. *Винокур І. С.* Давня і середньовічна історія України: Навч. посібник / І. С. Винокур, С. В. Трубчанінов. – К.: Глобус, 1996. – 224 с.
4. *Гончарук П. С.* Історія України: з давніх часів до початку ХХ століття: курс лекцій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. С. Гончарук. – К.: Видавництво КСУ, 2004. – 524 с.
5. *Грицак Я.* Нарис історії України: Формування модерної української нації ХІХ-ХХ ст. / Я. Грицак. – К.: Генеза, 1998. – 249 с.
6. *Грушевський М.* Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. / М. Грушевський. – К., 1991-1999.
7. *Гунчак Т.* Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії / Т. Гунчак. – К.: Либідь, 1993. – 287 с.
8. *Дорошенко Д.* Нарис історії України: У 2 т. / Д. Дорошенко. – К.: Глобус, 1991-1992.
9. Історія України: курс лекцій / В. М. Щербатюк, Є. С. Дурнов, О. В. Кузьминець, Н. Ю. Романишин, О. В. Шкуратенко, Д. І. Курас. – К.: Фенікс, 2014. – 376 с.
10. Історія України: навч. посіб. / М. В. Лазарович. – К.: Знання, 2011. – 683 с.

11. *Калініченко В.* Історія України: Підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів / В. Калініченко, І. Рибалка. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. – 628 с.
12. *Коваль М.* Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.) / М. Коваль. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с.
13. *Кормич Л.* Історія України: Підручник / Л. Кормич, В. Багацький. – К.: Алерта, 2006. – 412 с.
14. *Король В. Ю.* Історія України: Навч. посіб. / В. Ю. Король. – К.: ВЦ «Академія», 2005. – 496 с.
15. *Кульчицький С.* Україна між двома війнами (1921-1939 рр.) / С. Кульчицький. – К.: Альтернативи, 1999. – 336 с.
16. *Левицька Н. М.* Історія України. Україна в світі: історія і сучасність: навч. посібник / Н. М. Левицька. – К.: Кондор, 2012. – 424 с.
17. *Новітня історія України (1900-2000): Підручник / Г. Сургай, А. Слюсаренко, В. Гусев.* – К.: Вища школа, 2000. – 663 с.
18. *Смолій В.* Українська національна революція XVII ст. (1648-1676 рр.) / В. Смолій, В. Степанков. – К.: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2009. – 448 с.
19. *Субтельний О.* Україна: історія / О. Субтельний. – К.: Либідь, 1992. – 512 с.
20. *Шевчук В. П.* Історія української державності / В. П. Шевчук, М. Г. Тараненко. – К.: Либідь, 1999. – 477 с.
21. *Яковенко Н. М.* Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. / Н. М. Яковенко. – К.: Генеза, 2001. – 532 с.

Програма розглянута на засіданні фахової комісії для вступу на здобуття ступеня бакалавра (протокол № 5 від «26» лютого 2021 року).

Програма розглянута та затверджена на засіданні приймальної комісії університету (протокол № 5 від «26» лютого 2021 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії

А.О. Алексеева